

L a n d s c h a p s p l a n

Gemeente Dinkelland, 5 juli 2017, OPG Landscape bv

Inhoudsopgave

1. Opgave
2. Beleidskader
3. Huidige situatie
4. Kaartbeelden
5. Landschappelijk en ruimtelijk kader
6. Beplantingsplan
7. Colofon

I. Opgave

Het nieuwe profiel van de Dusinksweg bij Ootmarsum wordt doorgetrokken naar de Denekamperstraat. Dit besluit heeft de gemeenteraad van Dinkelland in mei 2016 definitief genomen.

De Dusinksweg als toekomstige rondweg, van de Rossumerstraat bij Ootmarsum lopende naar de Denekamperstraat, is voor een deel reeds aangelegd. Het tweede gedeelte bij de Denekamperstraat is nog smal en verkeert in slechte staat.

Onderliggend rapport betreft een actualisatie van het rapport dat is opgesteld in januari 2010.

De Dusinksweg, met een lengte van plus minus twee kilometer, ligt vrij dicht ten zuiden van de kern van Ootmarsum, opgespannen tussen de Rossumerstraat en de Denekamperstraat. Bij het bepalen van de juiste inpassingsmaatregelen, het wat, waar, waarmee en hoe-, zijn onderzoeken noodzakelijk. Onderliggend rapport beperkt zich qua insteek op de landschappelijke inpassing, waarbij aspecten, zoals flora en fauna, worden geïntegreerd. De Cascokaart Noordoost Twente is tevens actueel om de omvorming van de Dusinksweg in samenhang te brengen met gewenste (groene-blauwe) verbindingen, belangrijk voor een beter functionerend en herkenbaar landschap (provincie Overijssel, 2006). Deze studies vormen tezamen met het aanwezige landschap de onderlegger, toetssteen, inspiratiebron, voor de betreffende ingreep- en de te nemen compensatiemaatregelen.

De tendens van schaalvergroting in de grondgebonden landbouw-, dorpsuitbreiding, reconstructie en uitbreiding van wegen, kunnen tot achteruitgang van landschappelijke en ecologische kwaliteiten.

De landschappelijke onderlegger is sterk, maar staat onder druk als gevolg van bovengenoemde nivellerende invloeden qua beeld en ecologisch functioneren.

De ambitie staat om met de reconstructie van deze weg, kwaliteit in ruime zin te bewaken en uit te bouwen. Dat kan met een gepaste herinrichting in aansluiting op bekende en geïnventariseerde karakteristieken. Er ligt een herkenbare landschappelijke onderlegger, geomorfologisch, met er overheen een intrigerend menselijk patroon met markante verschillen.

Hoe hou je met elke uitbreiding, zowel stedelijk als qua infrastructuur, de herkenbaarheid van dorp en ommeland in stand?

De beleidsnota's hierover zijn helder en duidelijk: bouwen en uitbreiden binnen de landschappelijke eenheden, zorg dat het onderscheid tussen deze eenheden in stand blijft, ook al gaat er weer in stukje van de (landschappelijke) taart af.

Luchtfoto plangebied Dusinksweg

2. Beleidskader

Relevante beleidsstukken

Onderstaande onderzoeken vormen de basis hoe om te gaan met het bestaande landschap, waar het bomenbestand aan te vullen, of juist waar niet?

- Het traceontwerp van Roelofs Advies en Ontwerp;
- Relevante beleidsstukken: Landschappelijke rapporten en planologische ontwikkelingen
 - Gemeentelijk Groenplan Dinkelland Algemeen beleid, 2005;
 - Ontwikkelingsperspectief Nationaal Landschap noordoost-Twente, 2006;
 - Landschapsontwikkelingsplan Gemeente Dinkelland, 2008;
 - Stedenbouwkundige planvorming Ootmarsum, plan Brookhuis, buro Vijn;
 - Quickscan Natuurtoets herprofilering Dusinksweg, Agelo. Ecogroen Advies BV Zwolle, 5 maart 2009;
 - Resultaten Vleermuisonderzoek (vliegroutes) Dusinksweg. Ecogroen Advies BV Zwolle, 2009.
- Kaartstudie, een cultuurhistorische en landschappelijke verkenning:
 - kaartbeeld omstreeks 1830;
 - kaartbeeld omstreeks 1900;
 - kaartbeeld omstreeks 1984.
- Cascokaart Noordoost Twente, Provincie Overijssel, 2006
- Planontwikkeling Erve Kamphuis, aan de voet van de Ageleres, Plan Odin, jan. '14

3. Huidige situatie

De aanleg van de nieuwe rondweg grijpt in op een oud cultuurlandschap. Het nieuwe wegtracé valt grotendeels samen met het tracé van de oude Dusinksweg. Momenteel is de verkeerskundige druk op de Dusinksweg hoog. De huidige uitvoering en dimensie van de weg beantwoordt niet aan het volume en het gewicht van het verkeer. Het gebruik heeft letterlijk sporen achtergelaten: de weg is navenant pragmatisch naar beide zijden breder geworden door het leggen van extra stroken. Ook is het intensievere gebruik af te lezen aan de toestand van de begeleidende bomen.

De verhardingen liggen deels strak aan de stam, groeiverschillen als gevolg van verdichting rondom het wortelstelsel zijn waar te nemen. Hoe om te gaan met het bestaande bomenbestand, gelet op ook de diverse landschappelijke visies, zowel gemeentelijk als provinciaal ook vanuit ecologisch gezichtspunt? Niet alle bomen kunnen blijven staan, ook vereist de nieuwe rondweg op enige plaatsen aanvullende aanplant uit compensatie- en inrichtingsoverwegingen.

Foto Dusinksweg Oost (t.h.v. kruising Alleeweg)

Foto Dusinksweg Oost (middengedeelte)

Foto Alleeweg

4. Kaartbeelden: een samenvatting

Kaartbeeld 1830 versus 1984

Het kaartbeeld van Ootmarsum ca.1984, toegespitst op Ootmarsum zuidoost, vergeleken met het kaartbeeld van ca.1830, laat grote contrasten zien. De bevolkingsdruk was niet hoog. In Twente werd kleinschalige akkerbouw bedreven op de essen waar door ophoging met mest en plaggen de bolling verder werd versterkt. Akkers, weiden en hooilanden werden consequent middels hakhoutwallen omgeven, het zogenaamde Essenlandschap en in de natte beekdalen werd hooi gewonnen, het zogenaamde Matenlandschap. Deze stabiele landschapsvorm, samenvattende als het Hoevenlandschap, bleef lang intact. Vroeger beperkte het verschil in hoog en laag, nat en droog, op een scherpe wijze de productiemethoden in de landbouw en die zin ook occupatiepatronen. Het door mensenhanden opgelegde occupatiepatroon, volgde in die zin dan ook meer “de genen van het landschap”.

Hoewel in het kaartbeeld en landschap van 1984 oorspronkelijke landschapstypen en bijbehorende elementen nog zijn terug te vinden, is de helderheid en het verschil in beeld tussen de verschillende landschapstypen vervaagd. De grote oorzaak betreft landbouwkundige verbeteringen welke zijn doorgevoerd, met name in het beheersen en regelen van het water. Het verleggen van beken, ontwateren, het omlaag trekken van de grondwaterspiegel, sterke bemesting, had naast verstedelijking, een expansie en intensivering van het grondgebruik tot gevolg. Men kon op vrijwel alle terreinen min of meer hetzelfde doen, dit leidde tot nivellering in landschapsbeeld en natuurwaarden.

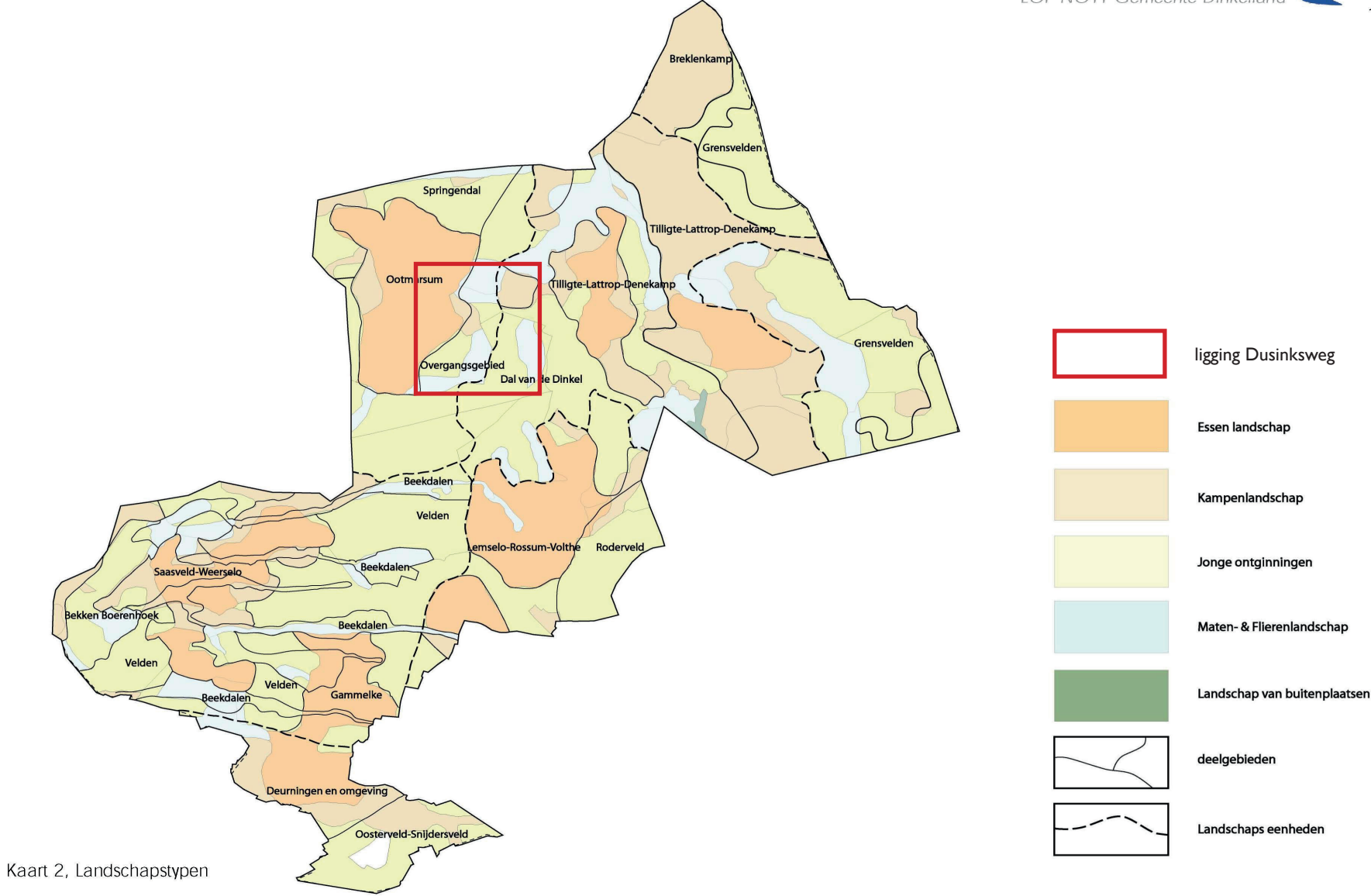

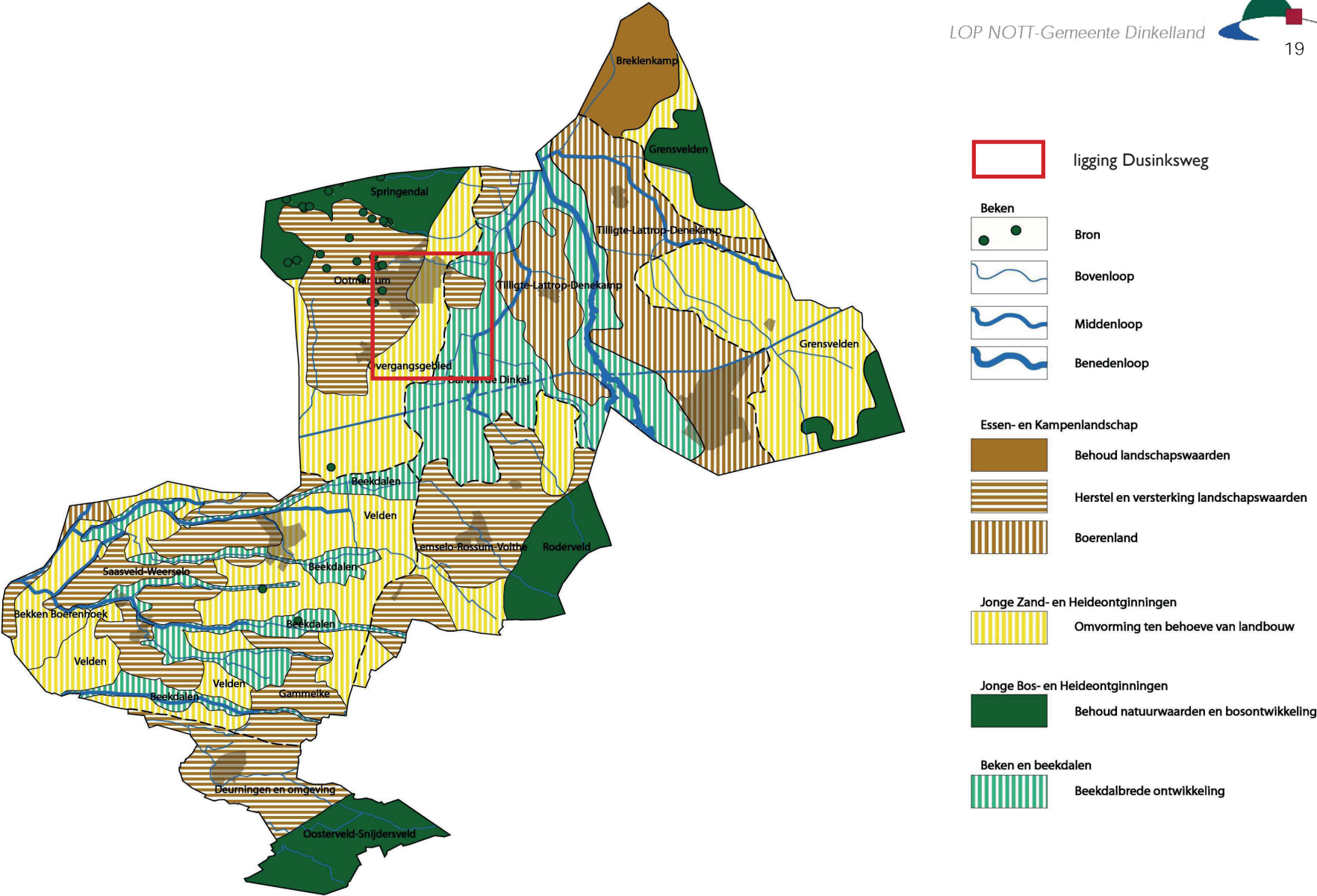
Kaartbeeld 1830 versus 1901

Drastische veranderingen in het landschap, als gevolg van toenemende bevolkingsdruk en mechanisatie in de landbouw, we spreken over 1850. Na 1850 is begonnen met grootschalige heideontginningen in de lager liggende terreindelen. Dit kenmerkte zich door een regelmatig verkavelingspatroon met rechte wegen. Door het beplanten van erfbegrenzings in aansluiting op de oude fijnmazige walpatronen, ontstonden nieuwe houtwallen.

Vertaald naar het (studie)terrein: de overgang tussen oud (1830) en relatief oud, ligt op de overgang begrensd door de noordzuid verlopende Steenmatenweg-Timmusweg. Op de open vlakten verschenen nieuwe beplantingen, opgaand geboomte, bomenrijen langs wegen en paden. Ook de bestaande essen en de beekdalen waren onderhevig aan schaalvergroting. De Markengemeenschappen werden opgeheven, een (sociaal) samenhangende en functionele organisatievorm als basis voor beeld en beleving van het landschap kwam te vervallen.

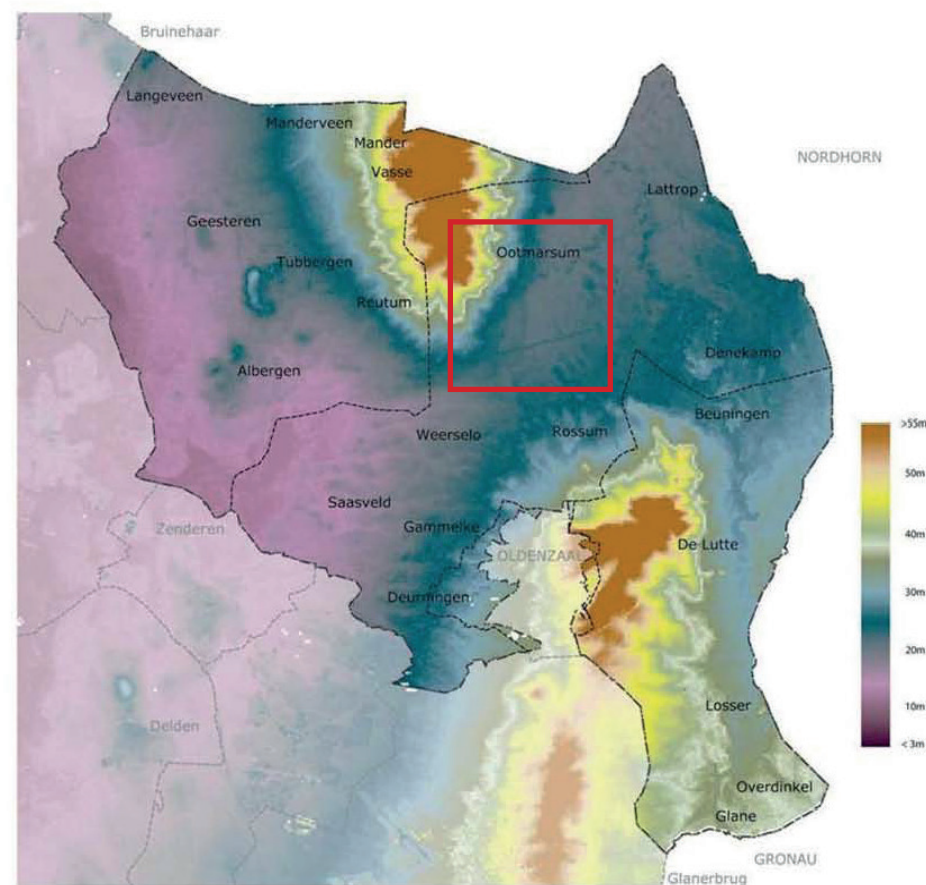

Kaart 6, Ontwikkelingsrichtingen

Hoogtekaart

Het maaiveld laat interessante hoogteverschillen zien. Het gebied kent een oostwest- en een noordzuid-gradatie. Naar het oosten gaande komt vrij snel het lager liggende beekdallandschap van de Dinkel, naar het noorden toe gaande, loopt het op tegen de stuwwal van Ootmarsum. De westelijke overgang: de overgang bij de kruising Steenmatenweg / Timmusweg, is sinds oudsher markant, de overgang tussen het oude cultuurlandschap en de nieuwe ontginningen.

Bron: Ontwikkelingsperspectief Nationaal Landschap Noordoost-Twente

Hoogtekaart

--- Nationaal Landschap Noordoost Twente

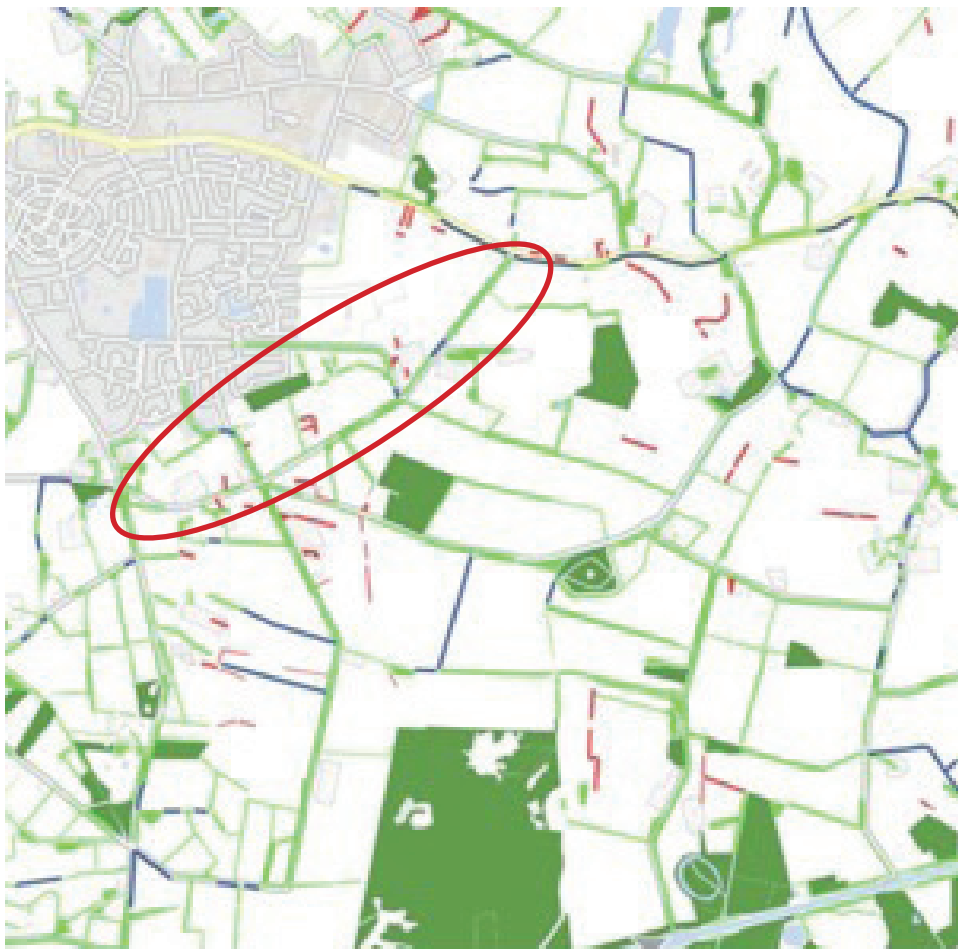
----- gemeentegrens

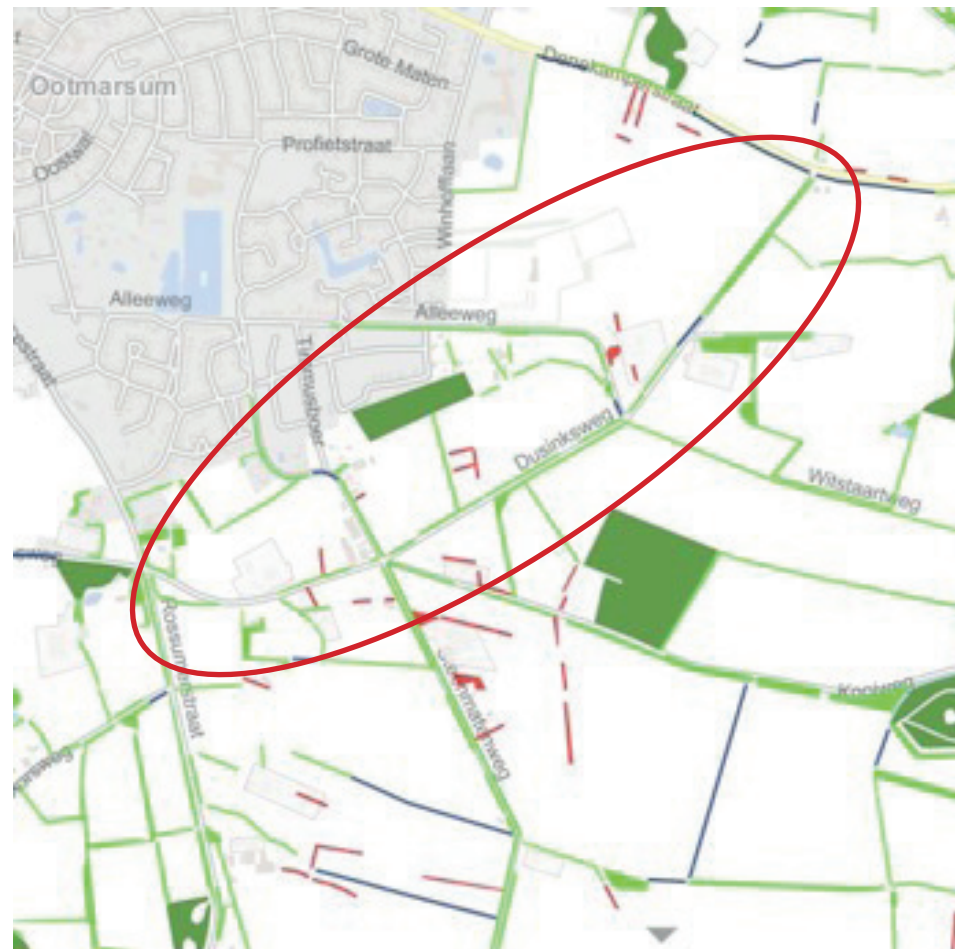
ligging Dusingweg

0 1 2 3 Kilometers

Geo-informatie: Provincie Overijssel, juni 2006, mxd.nr. 06356205

Provincie Overijssel Cascokaart Noordoost Twente / context Dusinksweg

Provincie Overijssel Cascokaart Noordoost Twente / Dusinksweg

Legenda cascokaart

Casco

- Geen onderdeel Casco
- Onderdeel Casco
- Casco nieuwe lijnen

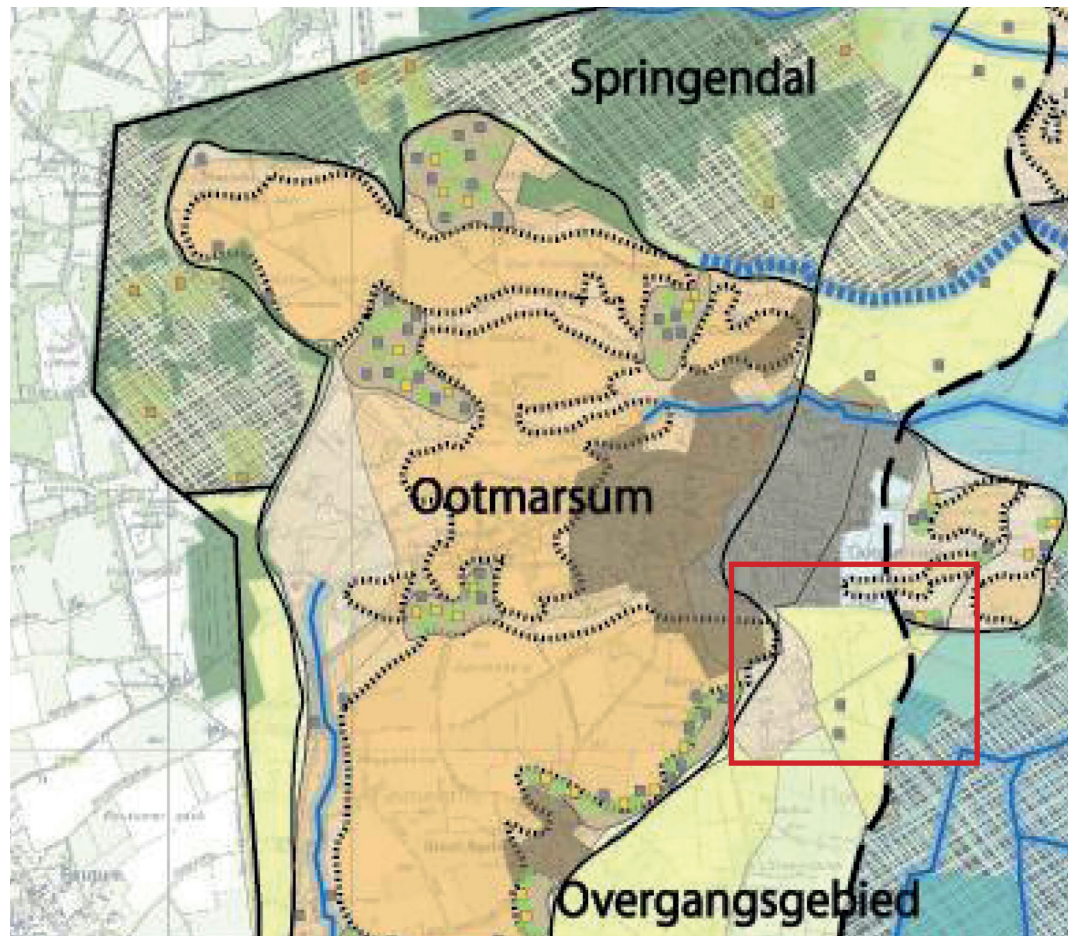
Casco

- Geen onderdeel Casco
- Onderdeel Casco
- Onderdeel Casco, groter dan 0,5 ha.

5. Landschappelijk en ruimtelijk kader

In de nota's staat een helder beeld over de gewenste ruimtelijke kwaliteiten in de onderscheiden landschappelijke deelgebieden:

- het oude cultuurlandschap, met de kenmerkende oude essen, behoudt de sterke karakteristiek. Randen middels beplanting ruimtelijk aanzetten. Het oude cultuurlandschap, als noemer, staat voor ruimtelijk te verdichten kleinschaligheid;
- als ruimtelijk wensbeeld voor de Jonge Ontginningen staat een zekere openheid als contrast tussen de dichtere randen langs de escomplexen en het halfopen Dinkeldal.

LEGENDA

- ligging Dusinksweg
- Oud cultuurlandschap
essen en kampen
- Kampenlandschap
- Jonge ontginningen
bos,- en heideontginningen
- Jonge ontginningen
zand,- en heideontginningen
- Beekdallandschap
- Maten- & Flierenlandschap
- Kernen
- Bestaande bebouwing
- Bestaande natuur(nat)
- Bestaande natuur(droog)
- Water**
 - Beken

Analyse kaartbeeld: clusters van gebouwen met beplantingen op zowel hogere als lagere gronden. Op de hogere gronden is de clusterdichtheid groter, toch zien we een nivellering.

Overlap

De Dusinksweg als schakel tussen landschappelijke gradiënten is gradueel in drie delen te onderscheiden:

- oud cultuurlandschap: het deel van de Dusinksweg tussen de Rossumerstraat en de Steenmatenweg / Timmusweg (westelijke deel);
- landschap met jonge ontginningen: het deel van de Dusinksweg tussen Steenmatenweg / Timmusweg en de Alleeweg / Witstaartweg (het middendeel);
- oud cultuurlandschap: het deel van de Dusinksweg tussen de Alleeweg / Witstaartweg en de Denekamperstraat (het oostelijke deel).

Westelijk deel:
Oude cultuurlandschap
Kleinschalige verwevenheidoud weefsel
Wegen/erf/huis/kavel
Herstellen kleinschaligheid

Middendeel:
Recente heideontginning
Wensbeeld: open agrarisch landschap

Oostelijk deel:
Oude cultuurlandschap
Essen en kampen
Beplanten randen van essen

6. Landschapsplan Dusinksweg

Vooraf:

In het vigerende beleid wordt het verschil tussen de Oude Cultuurgronden-, Jonge Ontginningen en het Beekdal landschap aangegeven. Voorkomen moet worden dat de drie onderscheiden landschappen verder ruimtelijk nivelleren.

De inpassing van de rondweg, grotendeels samenvallende met het oude trace van de Dusinksweg-, laat zich dan als volgt vertalen:

- Het westelijke deel, samenvallend met het oude cultuurlandschap, aan de flank van het kransesdorp Klein Agelo. De kleinschaligheid van dit oude cultuurlandschap zet zich door tot aan de kruising Steenmatenweg / Timmusweg. Het oorspronkelijke kleinschalige beeld in het weefsel staat onder druk;
- Een middendeel, nagenoeg samenvallend met het Jonge Ontginningenlandschap. Bekijkt met het gehele tracé van west- naar oost, dan zijn moeilijk ruimtelijke verschillen in het landschap waar te nemen;
- Een oostelijk deel, hier duikt de Dusinksweg wederom het oude cultuurlandschap in.

Overkoepelend wensbeeld:

- Verdichten oude cultuurgronden. Het oude en hogere stuwwallandschap, grillig van karakter, rondom Ootmarsum, wordt middels het beplanten van de randen van landschappelijke eenheden, verdicht. Stedelijk (dominante) ingrepen, zoals sportvelden en bebouwing, georganiseerd binnen deze eenheden, blijven dan binnen het landschappelijk raamwerk. Te plannen infrastructuur, is puur doorsnijdend van karakter;

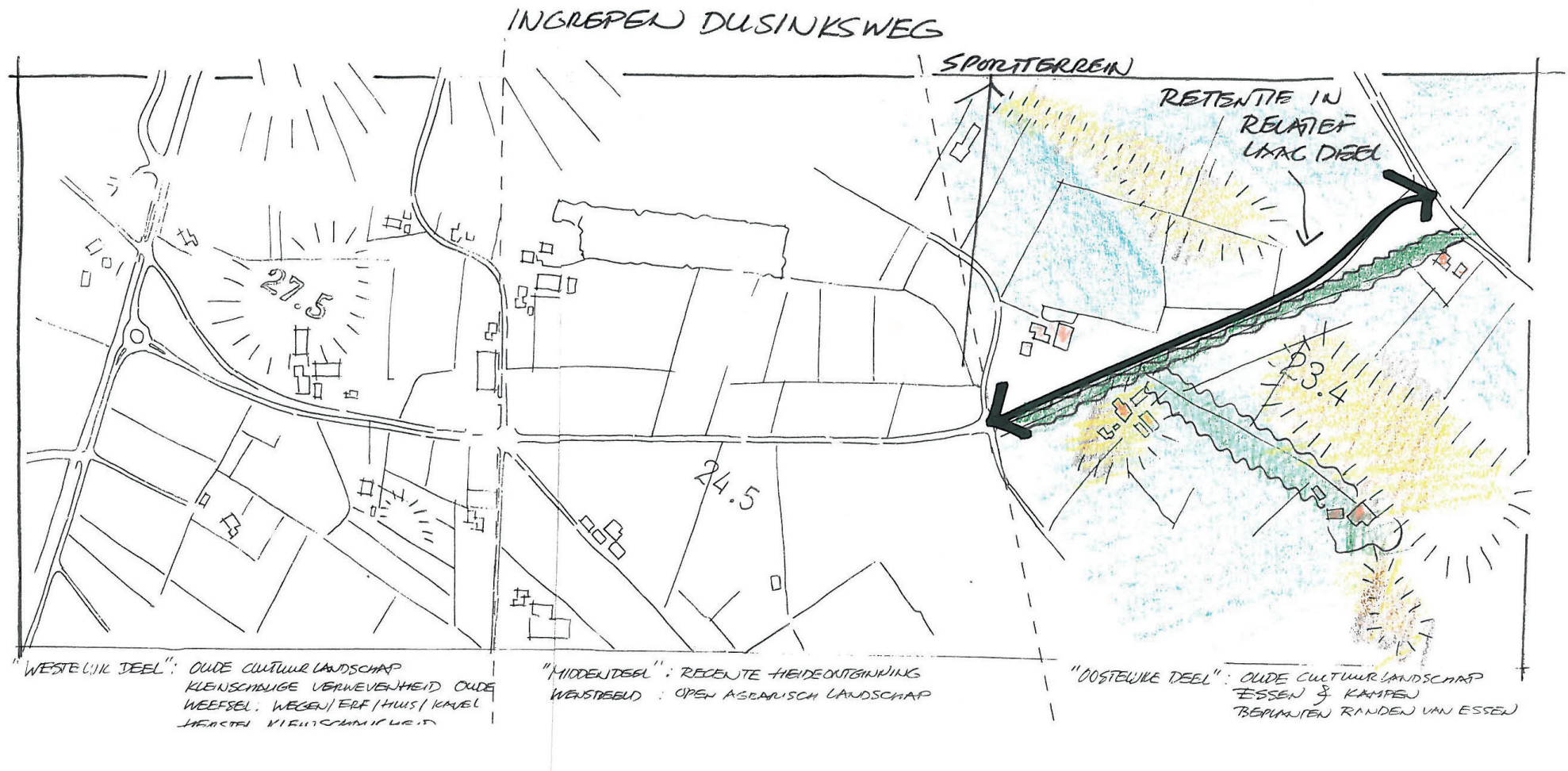
- Op de oostflank gaat het Beekdallandschap zich breed verdichten door natuurlijke ontwikkeling, spontane boomopslag;
- De Jonge Ontginningen vormen middels een meer (vanuit landbouwkundige redenen) open component, de overgang tussen de Oudere Cultuurlandschappen en het (te verdichten) Beekdallandschap. De landbouw, als functionele drager van het Jonge Ontginningen Landschap, zorgt voor een relatief open middengebied als overgang.

Oostelijk deel

Context en inpassing

Het oostelijk deel, een complex van opduikingen, met gevarieerde bodemopbouw; ruimtelijk komt dit echter niet tot uiting. Ambitie: ruimtelijk verdichten, het LOP is richtinggevend: versterken randen escomplexen middels beplantingen om het beeld van doorgaande verstedelijking te temperen en relatief gave ruimtelijke eenheden te scheppen. De laanbeplanting langs het

oude deel van de Dusinksweg wordt gehandhaafd. Voor het oude traject geldt herplant bij uitval laanbomen en het vervangen van de populieren in de laanopstand.

Nieuw wegprofiel en inpassing

Dusinksweg Oost (profielen 1, 2 en 3): het nieuwe wegdeel ligt ten noorden van het oude traject Dusinksweg, de laatste fungeert als fietspad.

De ontstane zone tussen oud en nieuw traject vrijhouden van struwelen als beheermaatregel, dit om tegemoet te komen aan gewenste sociale veiligheid.

De nieuwe Dusinksweg met begeleidend fietspad buigt van het oude tracé af en sluit vervolgens aan op de Denekamperstraat. In de ontstane lus wordt voorzien in een bosschage voornamelijk bestaand uit eiken. Deze bosschage en de bomengroep langs het nieuwe wegdeel, dragen bij aan de gewenste verdichting .

Landschap oosterlijk deel: het versterken van de Dusinksweg qua beplantingen draagt bij aan de ruimtelijke kwaliteit van dit gebiedsdeel ten oosten van Ootmarsum.

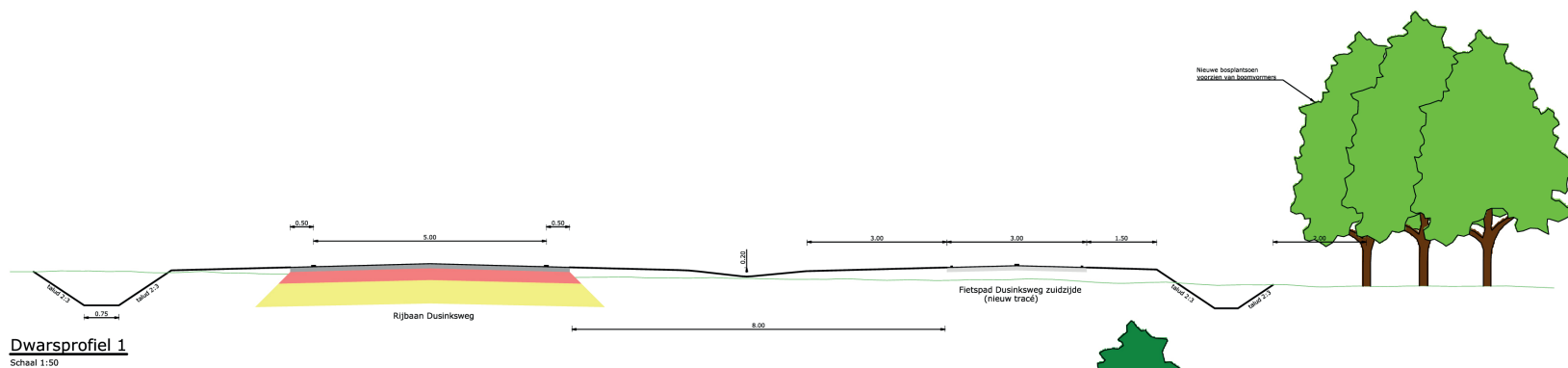

Foto oostelijk deel Dusinksweg

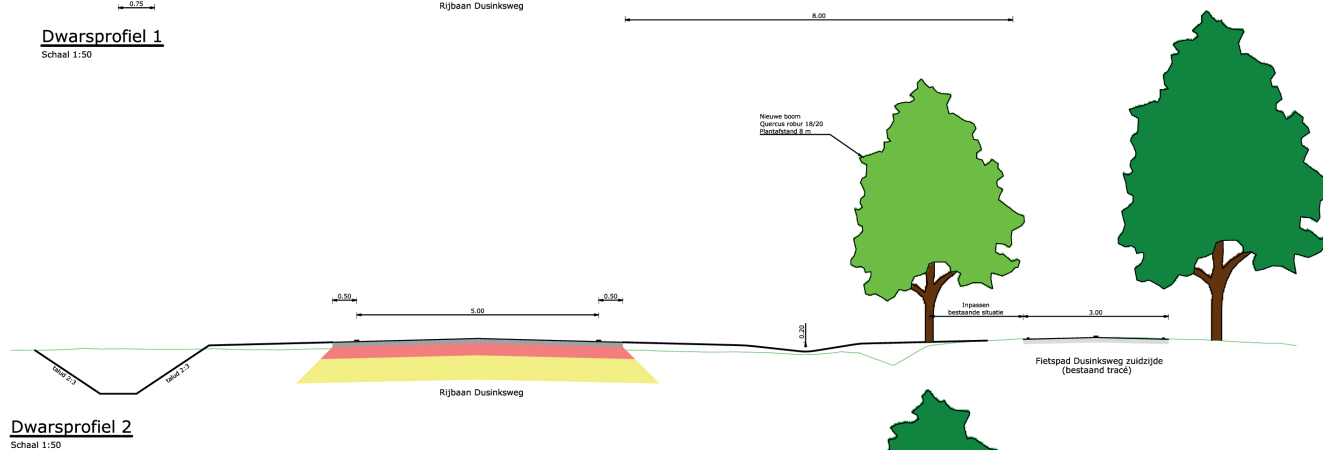

Om gewenste verdichting van het landschap te bereiken is het aanbevelingswaardig om bijvoorbeeld de stadsrand met groen aan te zetten evenals de randen van het sportcomplex in combinatie met het beplanten van enige kavelgrenzen en erftoegangen. Ook het in segmenten beplanten van de Denekamperstraat brengt rust en beeld in dit door infra- en stadsrand sterk beïnvloede landschap. Verwezen wordt naar de (ondersteunende) Cascokaart Noordoost Twente, Provincie Overijssel, 2006 (zie pagina 11).

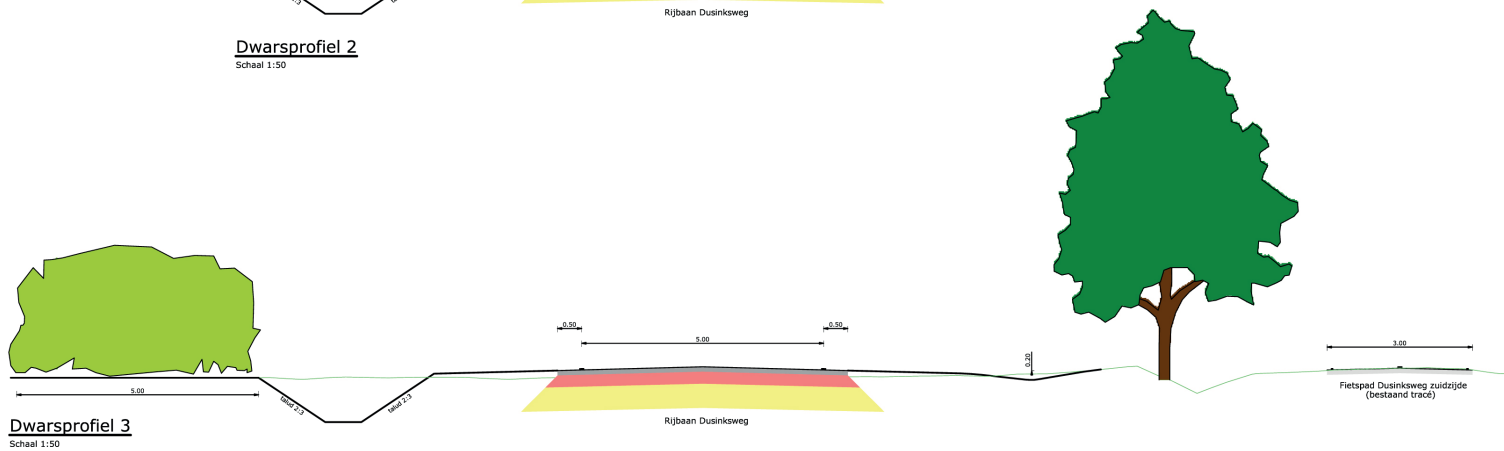
Dwarsprofiel 1, 2 en 3, Traject Denekamperstraat-Alleeweg

Dwarsprofiel 1
Schaal 1:50

Dwarsprofiel 2
Schaal 1:50

Dwarsprofiel 3
Schaal 1:50

Middendeel

Context en inpassing

Het ruimtelijke wensbeeld voor De Jonge Ontginningen betreft een (relatief) open beeld. Vanuit de landbouw kan dit worden ondersteund door het ontwikkelen van grotere eenheden. De contrastrijke overgang, dicht-open, op de overgang Steenmatenweg, correspondeert met het kaartbeeld van rond 1800, waar verschillen in open en dicht door de aspecten nat- en droog werden bepaald. De visie op dit deel van de Dusinksweg houdt in het niet herplanten van laanbomen bij uitval.

Vanuit de ambitie Cascokaart, is het belangrijk om verbindingen noord-zuid aan te zetten, ook uit ecologische redenen (voorkomen van belangrijke vleermuisroutes).

Overige ingrepen

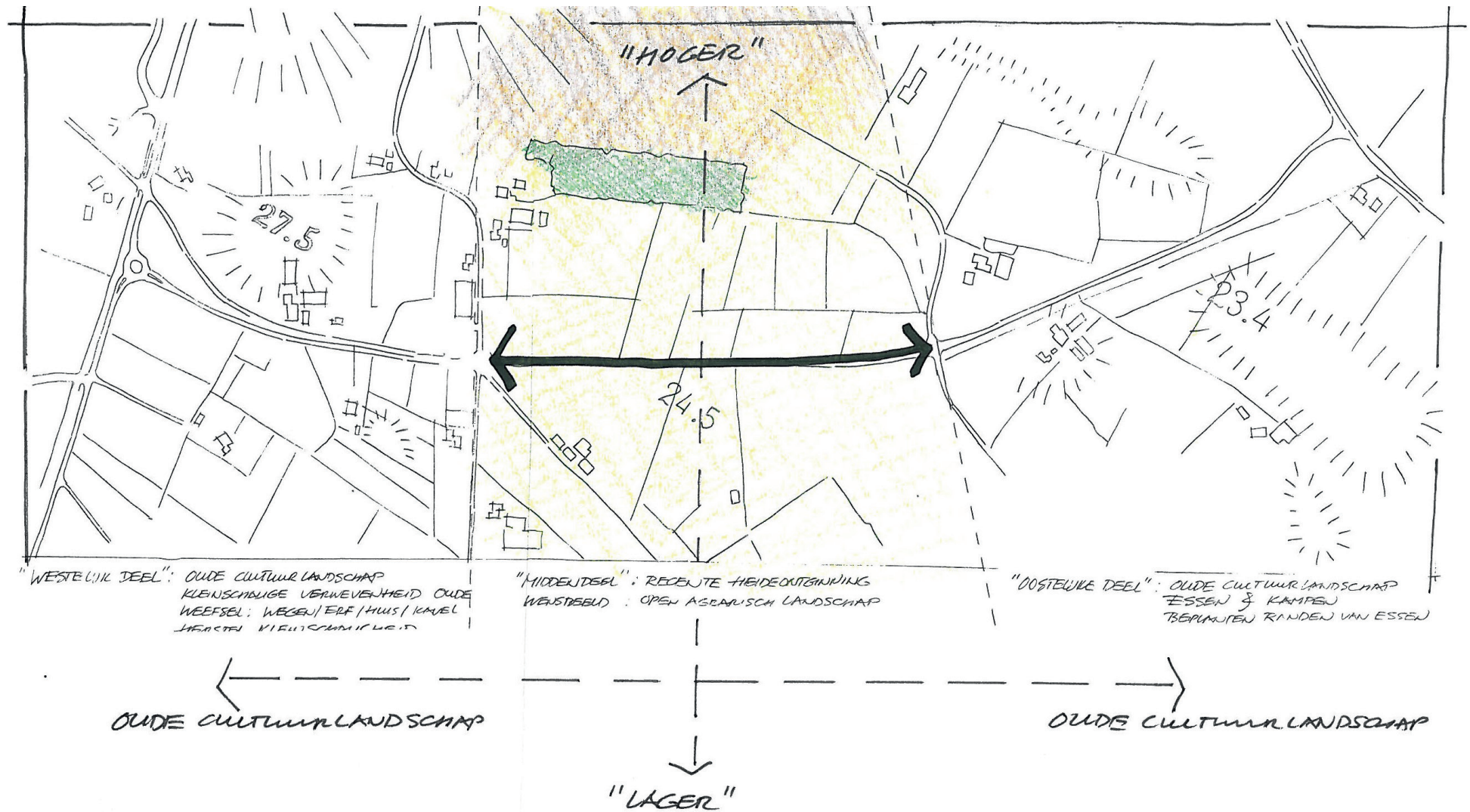
De hakhoutwal met verbindingsslijn tussen het noordelijke en zuidelijke deel, wordt gecompenseerd. Dit vindt plaats op het aan te kopen perceel van Oude Weenink-Tenniglo. Op dit perceel kan een houtwal aan de noordzijde van de aan te leggen watergang worden geplant. De bestaande sloot aan de noordzijde wordt gedempt, een nieuwe watergang wordt aan de noordzijde aangelegd. De bomen aan de zuidzijde van de zuidelijk gelegen watergang worden niet verwijderd, deze watergang blijft bestaan

Kooiweg: nieuwe ontginningen in het “middengedeelte”, met op de achtergrond een bosopstand. Idem oude foto; boom rechts is al gekapt

Kruising Dusinksweg- Timmusweg / Steenmatenweg, op de achtergrond Eikenopstand

Ingrepen middendeel:

- Tendens tot meer openheid
- Rekening houdend met gradatie oost-west & noord-zuid
- Handelingen: geen herplant bij uitval bomen

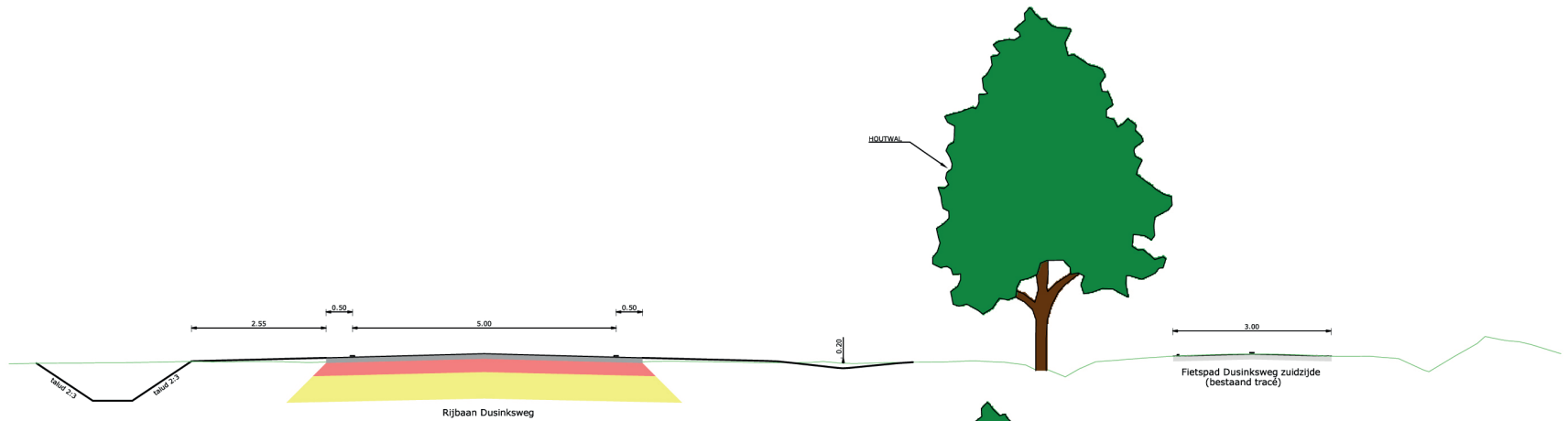
Nieuw wegprofiel en inpassing

Dusinksweg Midden (profielen 4 en 5): het oude traject Dusinksweg fungeert als fietspad. De laanbomen langs het oude traject worden niet vervangen bij uitval. Het noordelijk liggende nieuwe wegdeel wordt niet voorzien van laanbeplanting. In de overgangszone tussen oud- en nieuw wegdeel wordt struweelvorming als onderhoudsmaatregel tegengegaan gezien de gewenste sociale controle. Aanwezige houtwallen worden zorgvuldig ingepast.

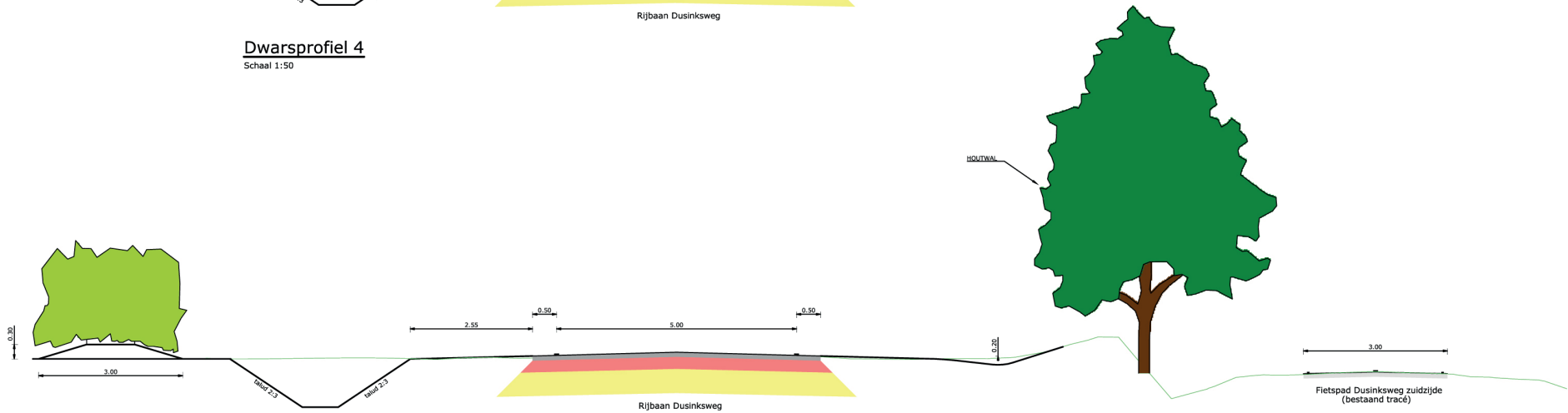

Het Midden: de randen van dit gebiedsdeel worden krachtig aangezet, te denken aan de opwaardering van de Timmusweg en de Alleeweg. Het verdichten van het westelijk- en oostelijk deel, maar dit juist achterwege laten voor het Midden, versterkt de ruimtelijke contrasten. Het ruimtelijk losjes houden van de te reconstrueren Dusinksweg, draagt hieraan bij.

Dwarsprofiel 4 en 5
Traject Alleeweg - Timmusweg

Dwarsprofiel 4
Schaal 1:50

Dwarsprofiel 5
Schaal 1:50

Westelijk deel

Context en inpassing

Compensatiemaatregelen inzetten om "kleinschaligheid in het landschappelijke decor" te accentueren, bijvoorbeeld middels het versterken van weg- en erfbeplantingen (als referentie wordt verwezen naar oudere kaartbeelden).

De mogelijkheden hiertoe zijn momenteel niet groot daar het aangrenzende perceel noordelijk van het wegtracé, aansluitend op de rotonde, geen eigendom is. In het proces en in overleg met de eigenaar is besloten de meeste knotwilgen langs de bestaande Dusinksweg, waarvan de grond incl. weg overgaat naar Wiegerink te verwijderen. Maximaal 2 a 3 bomen, als solitair blijven gehandhaafd. Inmiddels zijn in overleg met de eigenaar nieuwe bomen aangeplant. De bestaande bomen ten westen van de rotonde langs de Rossummerstraat zijn gekapt voor het zicht op de rotonde.

Het beplanten van de zuidzijde Dusinksweg draagt bij aan gewenste verdichting, echter deze stroken bevinden zich op particulier terrein, overleg moet plaatsvinden. Een tweede belangrijke optie is het middels eikenbeplanting versterken van de oude overgangen van cultuurland- naar heide- en zandontginning, namelijk de Steenmatenweg / Timmusweg, dit past in het provinciaal beleid en de vigerende Cascokaart.

Afbeelding context westelijk deel

Het westelijke deel is kleinschalig van karakter, een afwisseling van variërende ruimten, dit kan in overleg met bewoners worden aangezet middels erfbeplanting, het beplanten van erftoegangswegen. Ook het consequenter beplanten van de Rossummerstraat is van belang. Het beeld van de Ageleres wordt niet verstoord door het beplanten van de Dusinksweg: men kijkt immers onder het bomendak door.

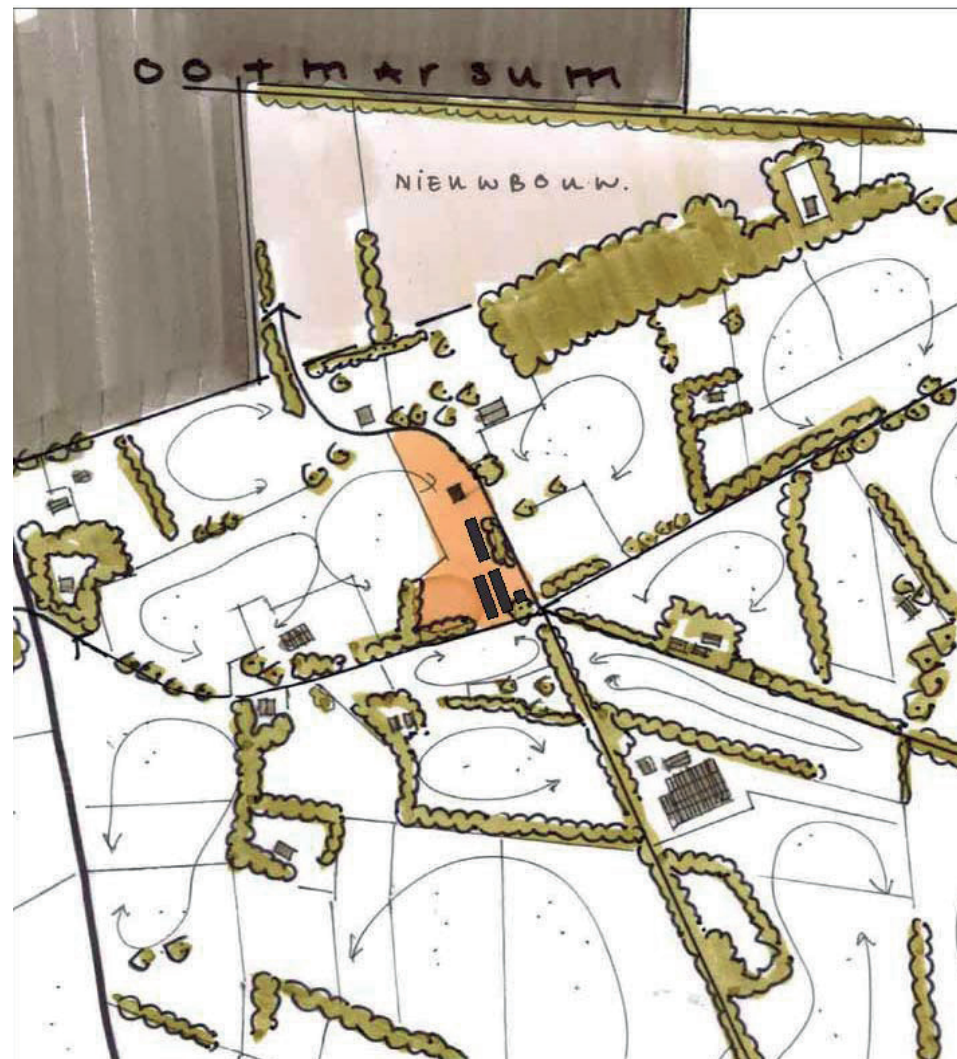
Overige ingrepen

Plangebied Kamphuis

Mede belangrijk voor het ruimtelijk beeld in dit deel is de bouwontwikkeling in het Het plangebied 'Erve Kamphuis', welke gelegen is aan de voet van de Ageler Esch/Kuiperberg. Het ligt op de overgang van het heideontginningsgebied en het voormalige kleinschalige coulisselandschap. Het stedenbouwkundig plan voorziet in vervanging en nieuwbouw van de vorige boerderijcluster. Voor dit gebiedsdeel is een beeldkwaliteitsplan opgesteld welke voorziet in nieuwe aanplant. De voorziene aanplant op deze locatie heeft een bufferende werking op het omringende landschap en draagt bij aan het gewenste kleinschalig karakter.

Afbeelding: (bron Odin landschaps- en beeldkwaliteitsplan, januari 2014')

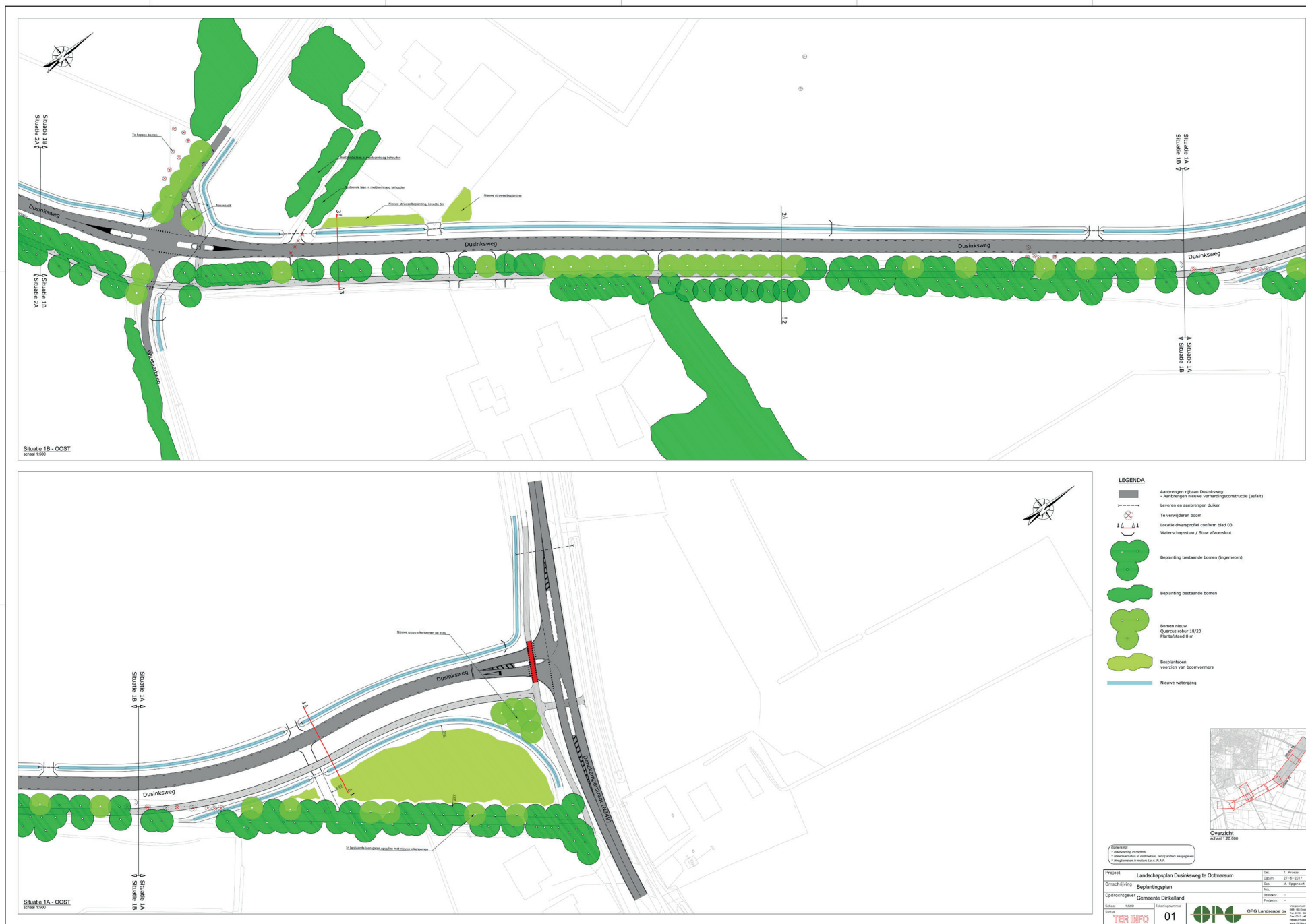

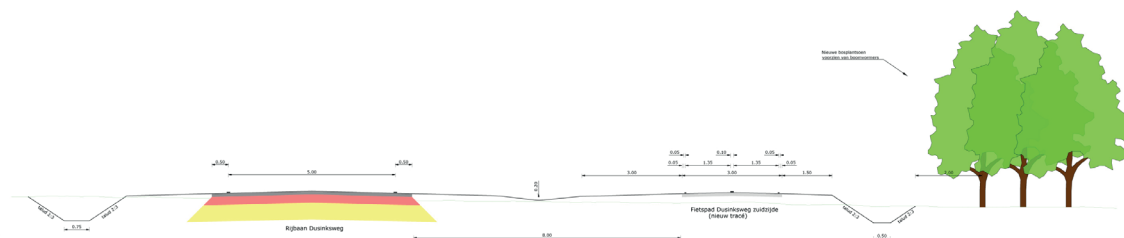
Afbeelding: (bron Odin landschaps- en beeldkwaliteitsplan, januari 2017)

Voorgenomen stedenbouwkundig plan kent een lage dichtheid, plaatst gebouwen op een bescheiden positie op het erf. De inpassing qua beplanting versterkt aanwezige beplantingsopzet

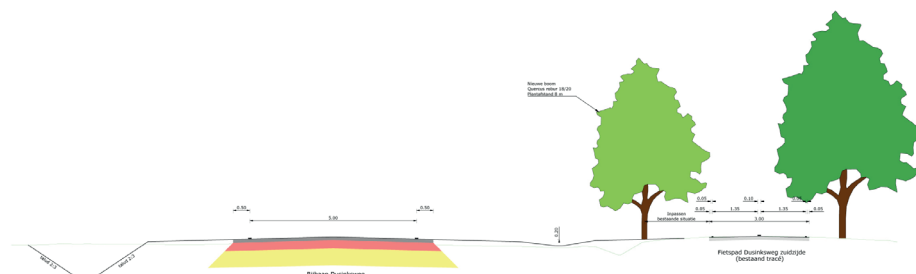
6. Beplantingsplan

De beplantingsplantekeningen op de volgende drie pagina's zijn tevens als losse bijlage bij dit rapport gevoegd.

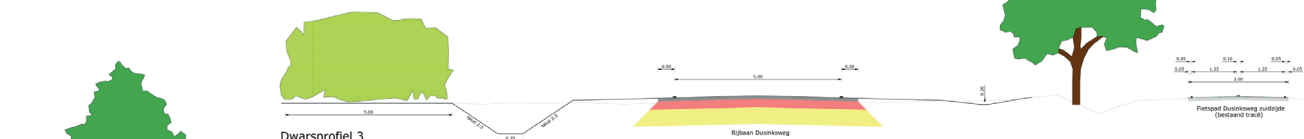

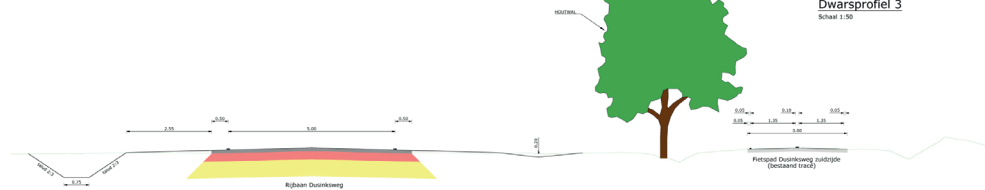
Dwarsprofiel 1
Schaal 1:50

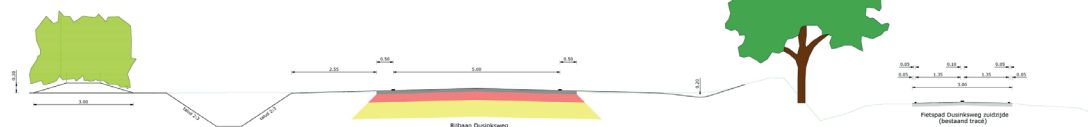
Dwarsprofiel 2
Schaal 1:50

Dwarsprofiel 3
Schaal 1:50

Dwarsprofiel 4
Schaal 1:50

Dwarsprofiel 5
Schaal 1:50

Legenda

- Verhardingsconstructie rijbaan Duinkwag (asfalt)
- Verhardingsconstructie fietspad Duinkwag
- Fundering van menggranulaat Ø31,5; d=250 mm
- Zand voor sandst; d=500 mm
- Nieuwe houtwal/stuwal

*) De weergegeven constructieopbouw is indicatief.

Project Landschapsplan Duinkwag te Ootmarsum		Datum: 27-6-2017 Door: M. Dijkman
Opdrachtgever Gemeente Dinkelland		Schaal: 1:50 Bestand: 03
TER INFO		

7. Colofon

Project: Landschappelijke inpassing
Dusinksweg te Ootmarsum

Projectnummer: 0013B

Opdrachtgever: Gemeente Dinkelland
Nicolaasplein 1
Postbus 11
7590 AA Denekamp

Opdrachtnemer: OPG Landscape bv
Veerpoortwal 12
6981BS Doesburg

ing. Marcel Opgenoort
ir. Ton Thus

Datum: 5 juli 2017

Status: Definitief

